

In memoriam: **Dinko Tucaković** **(1960-2013)**

Dejan Ognjanović, prevod: Renata Zamida, foto: Tanja Ristič

ZAPUSTIL NAS JE EDEN NAJVEČJIH CINEFILOV S PODROČJA NEKDANJE JUGOSLAVIJE, KRASEN ČLOVEK IN ZVEZDA VODNICA TER DUŠA SRBSKEGA FILMA, DINKO TUCAKOVIĆ. Z NJIM JE VELIKO PREKMALU UGA-SNILA ENA NAJSVETLEJŠIH LUČI V DANAŠNJIH, ZA SRBSKO KULTURO TAKO MRAČNIH ČASIH.

Dinko ni nikoli skoparil z energijo in s trudom – do svojega 53. leta je dosegel toliko, kot bi nekaterim uspelo šele v dveh življenjih. A tudi to je le slaba tolažba; nihče ne bi smel sveta zapustiti tako zgodaj, še najmanj tako dragocen posameznik, in to v vsakem smislu te besede.

Njegova bogata življenjepis in bibliografija sta vse preveč obširna, raznovrstna in dobro poznana, zato ju na tem mestu nima smisla povzemati ali zvajati na nekaj naslovov, nazivov ali aktivnosti. Igrani filmi, dolgo in kratkometražni; dokumentarni filmi in serije; knjige, članki, kritike, filmska poročila; bil je direktor kinotečnega muzeja Jugoslavije, član žirij mnogih tujih in domačih festivalov, selektor in svetovalec več različnih festivalov, predavatelj ... Kje sploh začeti, kaj izpostaviti in kaj izvzeti?

Namesto tega bom subjektivno izbral nekaj detajlov in opažanj, iz katerih najbolj nazorno izhajajo Dinkov značaj in pogled na svet ter njegove raznovrstne aktivnosti.

Dinko je bil eden največjih ljubiteljev žanrskega filma v vsej državi (še v Jugoslaviji). Z zanosom je pisal o Brianu de Palmi, Walterju Hillu in drugih režiserjih novega Holivuda

že takrat, ko so jih pri nas starejši filmski kritiki bolj ali manj ignorirali ali odpisali. Ob Nebojši Pajkiću in Slobodanu Šijanju je bil del mladega vala sveže filmske misli v Beogradu v začetku 80. let in vse do zadnjega pobudnik in zaščitnik vsega, kar je dišalo po drugačnosti, drznosti, izvirnosti. Sledi njegovega tedanjega entuziazma so krasile strani revij, kot sta *Džuboks* in *Ritam*, kronal pa jih je v prevratniškem zborniku *Svetloba v temi* (Svetlo u tami), ki ga je sam uredil in izdal pod okriljem Jugoslovanske Kinoteke (priredila Nebojša Pajkić in Dragan Jeličić, 1991). Zbornik je neprecenljiv za filmsko misel tedanjega časa in zanj je Tucaković zbral sodelavce iz vse Jugoslavije (Marcel Štefančič, jr. je na primer prispeval tekst o Johnu McTiernanu); v tem času je Dinko pisal tudi za slovenski *Ekran*.

Žal sta razpad skupne države in kaos vojne zasenčila njegovo svetlobo v mračnih 90. letih in upočasnila vse tedanje aktivnosti. Iz istih razlogov je moral za dalj časa odložiti tudi snemanje: njegov (nesojeni) drugi igrani film bi moral postati omnibus gotskih horror zgodb (po vzoru Cormanove adaptacije Poeja iz 60. let) z naslovom *Priče izgubljene duše*. Žal so vojna, sankcije in gospodarska kriza 90. let preprečili njegove načrte in film je ostal na ravni ene, a omembe vredne epizode – nastal je kratki film *Berenice: močnejša od smrti* (Bernisa, jača od smrti, 1990).

Ko je tedaj postal upravnik kinotečnega muzeja, Dinko ni dovolil, da bi ga nova funkcija (kot se rado zgodi) preobrazila v dolgočasnega birokrata, ki se počasi spreminja v nasprotje vsega, za kar se je dotlej boril. Nasprotno, v novi vlogi je nesebično in še intenzivneje nadaljeval borbo za film z vsem znanjem in vso ljubeznijo, ki ju pre-

more pravi posvečenec. Zmeraj je bil in ostal odprt za sodelovanje in vsakovrstno pomoč mladim in tudi sam sem po njegovi zaslugi vse filmske publikacije, pri katerih sem sodeloval ali jih napisal, predstavljal v Muzeju Kinoteke.

Ni težko priti do zaključka, da je bil Dinko duša srbskega filma, kar so mi ob sodelovanju z njim potrdili številni kolegi. Pravzaprav bi v Srbiji težko našli koga, ki se je zadnjih dvajset let ukvarjal s filmom, pa ne bi imel povedati vsaj ene pozitivne zgodbe o Dinku. Bil je tisti, čigar prisotnost in pomoč sta samoumevni, ki je zmeraj tu, ko ga potrebuješ.

Dinka si bom zapomnil kot dobronamernega človeka, zmeraj za šalo razpoložene-ga, polnega anekdot iz sveta filma, tako tujega kot domačega, kajti oboje je imel v malem prstu. Aktiven in dobrodošel je bil v vsej regiji. Z njim v vlogi predsednika žirije smo se dve leti družili na Grossmannovem festivalu filma in vina v Ljutomeru, kjer je vedno znova prepričal s svojo ljubeznijo do mladostnih, svežih filmskih idej. Skupaj sva potovala v Slovenijo in domov, kar je bila odlična priložnost, da sem prisluhnil njegovim »neformalnim predavanjem« iz skrite zgodovine filma, kajti njegovo znanje je bilo oplemeniteno z druženji z nekaterimi največjih domačih filmskih ustvarjalcev in mislecev, pa tudi z lastnimi ustvarjalnimi izkušnjami.

Težko se je sprizniti, da se vse te zgodbe ne bodo nadaljevale, da je druženje zaključeno, hitro in grobo presekan v Dinkovih najboljših letih. Ostane nam le, da ga ohranimo v svojih srcih in mislih, pa tudi v delih, in da se trudimo slediti njegovemu zgledu. Dinko, hvala ti za vse.